

Hyvinvointitalous puoliväliriihen tavoitteeksi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry haastaa Suomen hallituksen rakentamaan hyvinvointitaloutta puoliväliriihen päätöksissään.

Hyvinvointitaloudessa voivat hyvin sekä ihminen että talous. Hyvinvointitaloudessa on turvallista yrittää, tehdä työtä, asua ja elää. Se antaa kaikille mahdollisuudet kokonaisvaltaisen hyvän elämän kokemukseen ja itsensä toteuttamiseen. Taloudellinen investointi tämän päivän hyvinvointiin on sijoitus tulevaisuuteen.

SOSTE pitää tärkeänä, että valtiontalous on kestävällä pohjalla. Kestävä talous ja hyvinvointi ovat toistensa edellytyksiä. Erityisesti taloudellisesti tiukkoina aikoina valtiontalouden kestävyys edellyttää hyvinvointi-investointeja inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kasvattamiseksi. Ihmisillä on säilyttävä usko tulevaisuuteen. Valtiontalouden sopeuttamistoimia tehtäessä on arvioitava niiden todellinen akuutti tarve ja toisaalta niiden negatiiviset vaikutukset taloudelliseen kasvuun (esimerkiksi kotimaisen kysynnän heikentyminen) ja myös päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutukset.

Suomen tavoitteena tulee olla hyvinvointitalous, jossa voivat hyvin sekä ihminen että talous.

SOSTEn mielestä puoliväliriihessä tulee huomioida seuraavat asiat:

1. Kaikki työhön kykynsä mukaan
2. Ennaltaehkäisevällä työllä luodaan pitkäjänteisimmät säästöt

Kaikki työhön kykynsä mukaan

Hallituksen tulevilla ratkaisuisilla päällimmäisenä on oltava työpaikkojen luominen. Työpaikkojen ja yrittäjyyden syntyminen on Suomen ja suomalaisen hyvinvointitalouden elinehto. Työ on paras keino polarisaation ja köyhyyden vähentämiseen. Huoltosuhteen heikentyessä veronmaksajia tarvitaan entistä enemmän. Lisäksi ikääntyminen luo sosiaali- ja terveysalalle suuren työvoimatarpeen, vaikka ikäihmiset on nähtävä myös yhteiskunnan voimavarana.

Suurin osa ihmisistä haluaa tehdä töitä. Työ on osa tarpeellisuuden kokemista. Erityisen tärkeää on erityisryhmien, kuten osatyökykyisten, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja maahanmuuttajien, työllisyyden ja koulutuksen edistäminen. Lisäksi ikääntyvien työssä jaksamista ja työhyvinvointia on tuettava.

Vammaispoliittisen selonteon mukaan noin 200 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta henkilöä voisi toisenlaisissa olosuhteissa liittyä työvoimaan. Arvion mukaan 35 000 mielen-terveydellisistä syistä työkyvyttömyyseläkkeellä olevaa, osatyökykyistä ihmistä olisi halukkaita

antamaan työpanoksensa yhteiskunnan hyväksi. Osatyökykyisille ihmisille työllistymismahdollisuuksien kehittäminen merkitsee itsensä tarpeelliseksi kokemista ja itsenäistä selviytymistä. Tämän lisäksi työllistyminen merkitsee verotuloja sekä säästöjä sosiaaliturvassa. Työllistymismahdollisuuksien parantuessa kaikki voittavat.

Siksi Suomen hallituksen ensisijaisena tavoitteena tulee olla se, että kaikki pääsevät työhön kykyjensä ja voimavarojensa mukaan.

SOSTEn mielestä seuraavat asiat tulee huomioida puoliväliriihessä:

1. Osatyökykyisten työllistymis- ja kuntoutusmahdollisuuksia parannetaan
2. Ikääntyneiden työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin panostetaan
3. Sosiaaliturvaa ja työelämää uudistetaan siten, että se mahdollistaa osatyökykyisten työllistymisen
4. Työllistymisen/yrittäjyyden esteitä poistetaan myös erityisryhmien osalta
5. Järjestöjen merkitys työllistäjinä tunnustetaan ja rahoitus turvataan
6. Työurakeskustelussa on päästävä joustavampiin työllistymismalleihin ihmisten elämäntilanteiden ja työ- ja toimintakyvyn mukaan

Ennaltaehkäisyllä luodaan pitkäjänteisimmät säästöt

Hyvinvointitaloudessa investoinnit hyvinvointiin ovat sijoituksia tulevaisuuteen. Erityisen tärkeää on panostaa ennaltaehkäisyyn.

Ennaltaehkäisevien toimien pitäisi olla käytettävissä jo siinä vaiheessa, kun oirehdinta ja tuen tarve alkaa. On laskettu, että vaikeahoitoisen alaikäisen laitoshoidon kulut voivat nousta jopa 1,7 miljoonaan euroon 18 ikävuoteen mennessä. Ehkäisevin toimin tämä voidaan kääntää säästökäsi. Mikäli lasten ja nuorten syrjäytyminen kyetään ehkäisemään ajoissa, tulee tämä investointi maksamaan itsensä takaisin moninkertaisesti väestötasolla pidettyjen työurien, korkeamman työllisyysasteen sekä edullisemmän huoltosuhteen muodossa.

Ehkäisevän toiminnan säästöjä tuovasta merkityksestä voidaan ottaa esimerkiksi kahden lapsen perhe, johon kasautuu useita ongelmia. Jos ongelmat jatkuvat johtaen kymmenen vuoden sijaishuoltoon, kokonaiskustannukset voivat olla jopa 950 000 euroa. Jos perhettä löydetään tukemaan läheinen ihminen yhdessä perhetyön kanssa, kokonaiskustannukset jäävät alle 50 000 euroon.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyy vuosittain keskimäärin noin 25 000 työkäistä. Työkyvyttömyyseläkkeiden suurimpana syynä ovat mielenterveyden ongelmat ja toiseksi suurimpana syynä tuki- ja liikuntaelinten sairaudet. Alle kolmekymmentävuotiailla pääasiainen syy on mielenterveydellinen. Merkittävä toimi taloudenkin vakauttamisen kannalta on työkyvyttömyyseläkkeelle joutuvien ihmisten virran pysäyttäminen työelämää ja kuntoutusta kehittämällä.

Järjestöjen toiminta, erityisesti vapaaehtois- ja vertaistoiminta, luo edellytyksiä hyvinvoinnille ja terveydelle. Vapaaehtoistoimintaan sijoitettu euro tuo varovasti arvioiden kuusi euroa takaisin. Järjestöissä on vankka ehkäisevän toiminnan osaaminen, johon kannattaa kuntien kumppanina sijoittaa. Järjestöt tavoittavat toimintaansa myös sellaisia ihmisiä, jotka jäävät muuten ilman tarvitsemaansa tukea.

SOSTE toteaa, että korjaavat toimenpiteet ovat aina pitkällä tähtäyksellä kalliimpia kuin ennaltaehkäisy.

Siksi ennaltaehkäisevään toimintaan on panostettava myös loppuhallituskauden aikana:

1. Luodaan valtionosuusmalliin kuntia ennaltaehkäisevään toimintaan sijoittamisesta palkitseva malli
2. Lisätään toimenpiteitä nuorten yhteiskuntatakuuseen ja vahvistetaan takuun rahoitusta
3. Parannetaan taloustaantumassa erityisesti perheiden tukea
4. Puututaan tehokkaasti koulupudokkuuteen ja lisätään voimavaroja etsivään nuorisotyöhön
5. Turvataan järjestöjen rahoitus ja RAY:n avustukset kohdistetaan kokonaisuudessaan järjestöjen tukemiseen
6. Toteutetaan kuntoutuksen kokonaisuudistus

Lisätietoja:

pääsihteeri Vertti Kiukas, puh. 040 5924 287
johtaja Riitta Särkelä, puh. 050 63 663
järjestöjohtaja Panu Laturi, puh. 050 520 8337

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallinen kattojärjestö, joka kokoaa yhteen yli 240 sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteisöä. SOSTEn tavoitteena on sosiaalisesti eheä, terve ja aidosti osallistuva yhteiskunta, jossa järjestöillä on vahva rooli. www.soste.fi